

Sygn. akt I ACa 27/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Joanna Naczyńska SO del. Joanna Głogowska (spr.)
Protokolant :	Małgorzata Korszun

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2016 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. F. i H. F.

przeciwko S. H.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 30 września 2015 r., sygn. akt I C 352/14,

- 1) oddala apelację;
- 2) nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

SSO del. Joanna Głogowska	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska
---------------------------	---------------------	----------------------

Sygn. akt I ACa 27/16

UZASADNIENIE

Powodowie E. F. i H. F. wnieśli o nakazanie pozwanej S. H. złożenie oświadczenia woli, którego treścią było przeniesienie własności nieruchomości w związku z odwołaniem darowizny. Jednocześnie wnieśli o zasądzenie od pozwanej kosztów procesowych.

W uzasadnieniu pozwu wskazali, iż pozwana jest wobec nich rażąco niewdzięczna. Nie przyczynia się do zaspokojenie potrzeb swoich rodziców, z którymi wspólnie zamieszkuje, utrudnia im korzystanie z niektórych pomieszczeń, wyzywa ich, zabrania dotykania niektórych przedmiotów. Zakazuje kontaktów z wnukami. Nie reaguje na wyzwiska kierowane do powodów przez jej małżonka. Słowne i pisemne apele wzywające ją do poprawy swojego zachowania nie przyniosły żadnych skutków. Powodowie nie przebaczyli jej takiego zachowania, w związku z czym złożyli pisemne oświadczenie o odwołaniu darowizny oraz wezwali S. H., aby w terminie miesiąca od doręczenia jej oświadczenia o odwołaniu darowizny przeniosła na rzecz powodów przedmiot darowizny. Pozwana nie zastosowała się do skierowanego do niej wezwania.

W odpowiedzi na pozew pozwana S. H. wniosła o oddalenie powództwa w całości jako oczywiście bezzasadnego. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwana wskazała, że powodowie dokonali darowizny nieruchomości położonej w miejscowości K. w związku z posiadaniem zadłużeniem i groźbą prowadzenia egzekucji z tej nieruchomości. Koszty aktu notarialnego poniosła pozwana wraz z mężem. Jednocześnie pomimo, że z treści umowy darowizny nie wynikała służebność mieszkania dla powodów, pozwana pozwoliła im zamieszkać w przedmiotowej nieruchomości, po tym jak utracili oni własność lokalu znajdującego się w P.. Pozwana wraz z mężem pomagali powodom w znalezieniu pracy, użyczyli samochodu. W okresie od 2007 r. do 2011 r. udzielili im kilkakrotnie pożyczek. Z uwagi na złą sytuację finansową powodów pozwana zapewniała im utrzymanie i wyżywienie. Pokrywała wszystkie koszty związane z utrzymaniem domu. Dopiero od kwietnia 2012 r., zobowiązała ich do płatności za energię elektryczną i wodę. W listopadzie 2012 r. zaprzestali dokonywać opłat na ten cel. Od dłuższego czasu dążą do przejęcia prawa własności do nieruchomości. W sposób rażący i uporczywy nie stosują się do zasad panujących w domu. Powodowie nie akceptując jej męża zwracają się do niego wulgarnie.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 30 września 2015 roku Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił powództwo, postanowił nie obciążać powodów obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, a wydane rozstrzygnięcie następująco uzasadnił:

Umową darowizny z dnia 27 czerwca 2011 r. sporządzoną przez notariusza K. B. w Kancelarii Notarialnej w C., repertorium (...) nr (...), E. F. i H. F. podarowali córce S. H. nieruchomość położoną w miejscowości K., gmina K., oznaczonej jako działka nr (...), o obszarze 0,3390 ha.

W chwili podpisywania umowy darowizny E. F. i H. F. mieszkali w P. i tam prowadzili działalność gospodarczą. W związku z nieopłacalnością prowadzenia działalności gospodarczej oraz powstaniem zadłużenia, powodowie zlikwidowali prowadzoną działalność gospodarczą, przekazali mieszkanie spółdzielni mieszkaniowej z uwagi na posiadane zadłużenie w spółdzielni i przeprowadzili się do pozwanej. Przeprowadzka powodów do mieszkania pozwanej nastąpiło w krótkim okresie czasu po sporządzeniu umowy darowizny.

S. H. wraz z mężem i dziećmi zamieszkiwała na nieruchomości będącej przedmiotem darowizny już przez okres kilku lat przed dokonaniem darowizny. Od momentu zamieszkania przez powodów na nieruchomości pomiędzy E. F. i H. F. z jednej strony oraz S. H. i D. H. z drugiej strony, zaczęło dochodzić do konfliktów i nieporozumień na tle wspólnego zamieszkiwania nieruchomości. Strony konfliktu zarzucają sobie nawzajem czynienie złośliwości i niewłaściwe zachowanie. Konflikty ogniskują się na problemach dotyczących korzystania ze wspólnych pomieszczeń - kuchni, łazienki, korytarza i utrzymywania w nich czystości.

Do konfliktów dochodzi również na tle ponoszenia opłat za media. Koszty utrzymania domu ponosi obecnie pozwana wraz z mężem. Powodowie uiszczają rachunki jedynie za wywóz śmieci.

D. H. i S. H. osiągają dochody z wykonywanej pracy na stanowisku nauczyciela. H. F. aktualnie pracuje dorywczo jako sprzedawca. E. F. z uwagi na swój stan zdrowia nie jest zatrudniony i nie osiąga żadnych dochodów.

Powodowie są skonfliktowani również z drugą córką A. B..

W 2012 r. S. H. wniosła do Sądu Rejonowego w C. sprawę o eksmisję powodów. Postępowanie w sprawie jest obecnie zawieszona.

W dniu 17 kwietnia 2014 r. powodowie złożyli pisemne oświadczenie woli o odwołaniu darowizny. Jako powód odwołania darowizny wskazali rażąca niewdzięczność S. H.. Wezwali jednocześnie pozwaną, aby w terminie miesiąca złożyła oświadczenie woli o przeniesieniu na ich rzecz przedmiotu darowizny. W tym celu wyznaczyli termin wizyty u notariusza. Na wskazany w treści oświadczenia termin wizyty u notariusza w dniu 15 maja 2014 r. w celu przeniesienia przedmiotu darowizny stawili się jedynie powodowie.

(...) Ośrodek Pomocy Społecznej w K. prowadził mediacje pomiędzy stronami, postępowanie nie zakończyło się zawarciem ugody mediacyjnej z uwagi na brak porozumienia pomiędzy stronami. W związku z ustawicznymi problemami w kontaktach między stronami, S. H. wystąpiła do (...) Ośrodka Pomocy Społecznej w K. z prośbą o interwencję.

W dniu 9 sierpnia 2012 r. w związku z zawiadomieniem złożonym przez H. F. o znęcaniu psychicznym, którego mieli dopuszczać się D. H. i S. H. w stosunku do niej i do męża E. F., Prokuratura Rejonowa w C. podjęła czynności w celu zweryfikowania zasadności złożonego przez H. F. zawiadomienia, przesłuchując w charakterze świadków D. H., S. H., H. F. i E. F.. W wyniku podjętych czynności Prokurator Prokuratury Rejonowego w C. w dniu 10 sierpnia 2012 r. wydał postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia wobec stwierdzenia, że zdarzenie nie zawiera znamion czynu zabronionego.

W okresie od 26 maja 2013 r. do 4 listopada 2014 r. doszło do 6 interwencji funkcjonariuszy Policji w miejscu zamieszkania stron. Większość interwencji dotyczyło nieporozumień rodzinnych na tle majątkowym. Interwencje kończyły się udzieleniem pouczenia stronom. Powodowie dwukrotnie złożyli zawiadomienie o znęcaniu się przez córkę i zięcia. W związku z tymi zawiadomieniami podjęto czynności sprawdzające pod sygn. (...) oraz (...), które nie doprowadziły do wszczęcia postępowania karnego.

Sąd I instancji wyjaśnił, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie rażącej niewdzięczności pozwanej.

Sąd Okręgowy odwołując się do poglądów orzecznictwa i doktryny wskazał jakie zachowania mogą być uznane za rażąca niewdzięczność oraz, że niewątpliwie pomiędzy powodami a pozwaną panuje konflikt istniejący od momentu wspólnego zamieszkania stron, który związany jest ze wzajemnym korzystaniem z nieruchomości przez strony. Niewątpliwie konflikt ten stanowi podłoże krytycznej oceny zachowania pozwanej przez powodów. Niemniej jednak, nawet jeżeli oceniać zachowanie pozwanej jako negatywne, nie ma podstaw do przyjęcia, aby jego skala uprawniała do uznania go za rażąca niewdzięczność. Trzeba zwrócić uwagę, że winnymi powstania konfliktu są jego obie strony. Pozwana od momentu założenia rodziny zajmowała samodzielnie nieruchomość będącą przedmiotem darowizny. Powodowie wcześniej mieszkali w P.. Konieczność wspólnego zamieszkania zaczęła rodzić konflikty pomiędzy stronami, które z upływem czasu zaczęły się nasilać. Zachowanie powodów wskazuje, że nie potrafili się pogodzić z faktem, że dom jest obecnie wyłączną własnością ich córki, a oni są jedynie lokatorami. Z tego też powodu nie próbowali się dostosować do wypracowanego porządku obowiązującego w domu jaki wypracowała pozwana wraz z mężem. Pozwana nie mogła zaś dostosować się do tego, że wprowadzenie się do domu jej rodziców doprowadzi do ograniczenia prywatności jej i jej rodziny oraz spowoduje konieczność zmiany obowiązujących zasad postępowania w mieszkaniu, tak aby wszystkim mieszkańcom zapewnić spokojną koegzystencję. Zarzewiem konfliktu jest również nieakceptowanie przez powodów swojego zięcia, a męża pozwanej. Źródłem konfliktu jest ponadto charakter stron nie pozwalający na czynienie wzajemnych ustępstw o czym świadczy bezskuteczna mediacja prowadzona przez (...) Ośrodek Pomocy Społecznej w K., a także konflikt istniejący pomiędzy powodami, a drugą z ich córek.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż zachowanie pozwanej w stosunku do powodów nigdy nie przekraczało granic społecznie dopuszczalnych norm postępowania. Pomiędzy stronami nigdy nie doszło do stosowania przemocy fizycznej. Pozwana nie wypowiadała gróźb wobec swoich rodziców. Brak jest też dowodów, aby swoim zachowaniem

pozwana naruszyła godność osobistą powodów. Obecnie obie strony wzajemnie zaledwie się tolerują, unikając wzajemnych kontaktów.

Interwencje funkcjonariuszy Policji kończyły się zazwyczaj pouczeniem stron, wszczęte zaś czynności sprawdzające przez Komisariat Policji w B. na skutek zgłoszenia powodów o znęcaniu się przez pozwaną i jej męża nie prowadziły do podjęcia dochodzenia w tych sprawach. Również Prokuratura Rejonowa w C. odmówiła wszczęcia postępowania w sprawie po złożeniu zawiadomienia przez H. F.

opopełnieniu przestępstwa znęcania przez pozwaną i jej męża. Świadczy to o tym, że negatywne zachowanie pozwanej wobec pozwanych nie zawierało w sobie szczególnie negatywnych cech tak aby można było je uznać za spełniające znamiona znęcania.

Nie uznał Sąd I instancji za rażącą niewdzięczność zachowania pozwanej w postaci złożenia pozwu o eksmisję powodów, zauważając, że powodowie przekazując nieruchomości córce nie zastrzegli sobie służebności mieszkania. Na pozwanej w ocenie sądu I instancji nie ciąży prawny obowiązek zapewnienia powodom miejsca zamieszkania. Nie ciąży na niej również szczególnie moralny obowiązek zapewnienia im mieszkania, albowiem biorąc pod uwagę wiek powodów, nie można uznać ich za osoby wymagające szczególnej pomocy przy zapewnieniu im podstawowych potrzeb życiowych. Jednocześnie powodowie pomimo wezwań ze strony pozwanej nie regulują opłat za media, oprócz opłat za wywóz śmieci. Wszystkie pozostałe opłaty są pokrywane przez pozwaną i jej męża.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie wnieśli powodowie zaskarżając wyrok w punkcie pierwszym oddalającym powództwo w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi powodowie zarzucili naruszenie prawa materialnego, a to art. 898 k.c. poprzez jego wadliwie zastosowanie i uznanie, że zachowanie pozwanej w szczególności wystąpienie z żądaniem zapłaty czynszu, a w konsekwencji wystąpienie z roszczeniem o eksmisję, stały monitoring domu pozbawienie możliwości utrzymywania kontaktów rodzinnych w miejscu zamieszkania - nie stanowi przesłanki rażącej niewdzięczności po stronie obdarowanej.

W oparciu o powyższy zarzut strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uwzględnienie powództwa w całości.

Z ostrożności procesowej powodowie wnieśli o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Na wstępie wskazać należy, że sąd odwoławczy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji z tą korektą, że pozwana złożyła pozew o eksmisję nie jak to wskazano w motywach zaskarżonego orzeczenia w 2012 roku, ale w 2014 roku.

Przechodząc natomiast do oceny trafności zarzutu błędnej wykładni art. 898 k.c. wskazać należy, że dokonując jurydycznej oceny ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że zachowanie pozwanej, rodzaj i przyczyny zaistniałego pomiędzy stronami konfliktu są tego rodzaju, że nie sposób przyjąć, że pozwana dopuściła się względem powodów rażącej niewdzięczności i że zaistniała w rozpatrywanej sprawie przesłanka z art. 898 § 1 k.c. stanowiąca podstawę skutecznego odwołania darowizny.

Przytoczony przepis nie definiuje przesłanki rażącej niewdzięczności, ani nie precyzuje kryteriów, które należy brać pod uwagę przy ocenie zachowania obdarowanego. W doktrynie i orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że przesłanka ta musi być oceniana przy zastosowaniu kryteriów zobiektywizowanych. O istnieniu lub nieistnieniu podstaw do odwołania darowizny z powodu rażącej niewdzięczności decydują w każdym przypadku konkretne okoliczności, rozważane na tle zwyczajów panujących w określonych środowiskach społecznych, które nie wykraczają poza wypadki życiowych konfliktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2012 r., I CSK 278/11, niepubl.). Pod pojęcie

rażącej niewdzięczności podpada tylko takie zachowanie się obdarowanego, polegające na działaniu lub zaniechaniu skierowanym bezpośrednio lub nawet pośrednio przeciwko darczyńcy, które oceniając rzecz rozsądnie, musi być uznane za wysoce niewłaściwe i krzywdzące darczyńcę. Chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub czci albo mieniu darczyńcy oraz o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych (rodzinnych) łączących go z darczyńcą oraz obowiązku wdzięczności. Na podstawie faktów przedstawionych przez stronę powodową nie można przyjąć, że powodowie udowodnili, że pozwana dopuściła się rażącej niewdzięczności w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. uzasadniającej odwołanie darowizny. Podkreślić należy, że ocena skuteczność odwołania darowizny dokonywana jest według stanu z daty złożenia oświadczenia w tym przedmiocie. Badaniu zatem podlega czy w momencie złożenia tego oświadczenia istniały przesłanki przewidziane w art. 898 § 1 k.c. z uwzględnieniem treści złożonego oświadczenia o odwołaniu darowizny. Wyrok uwzględniający powództwo ma charakter wyłącznie deklaratoryjny i jest wynikiem uznania, że fakty przywołane w oświadczeniu o odwołaniu darowizny spowodowały, że odwołanie darowizny było skuteczne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2011 r., sygn. akt III CSK 260/11, LEX nr 1108815, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 4 lipca 2013 r., sygn. akt I ACa 571/13, LEX nr 1353805).

Powodowie złożyli oświadczenie o odwołaniu darowizny w piśmie z dnia 17 kwietnia 2014 roku. Wskazali w nim jako podstawy odwołania darowizny, złe traktowanie ich przez pozwaną wyrażające się w ograniczeniu korzystania z łazienki, zakręcaniu ciepłej wody, uniemożliwianiu korzystania ze sprzętów AGD znajdujących się w budynku, zakazywaniu kontaktów z wnukami niereagowaniu na wyzwiska kierowane wobec nich przez jej małżonka oraz zaniechaniu przedmiotu darowizny. Nie wskazali w treści tego oświadczenia tego, że córka złożyła pozew o eksmisję podobnie jak nie wskazali w treści oświadczenia tego, że córka występuje z żądaniem zapłaty za zajmowany przez nich pokój czynszu w kwocie 1000 złotych. Okoliczności te nie zostały podniesione także w pozwie. Takie zachowanie świadczy negatywnie o pozwanej, po pierwsze jednak nie przesądza w tych okolicznościach sprawy o rażącej niewdzięczności pozwanej, po drugie natomiast, mając na uwadze fakt zaistnienia tych zdarzeń po dacie złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny nie może rodzić obowiązku zwrotu przedmiotu darowizny, skoro strona powodowa dochodziła w niniejszej sprawie roszczenia wynikającego z wyżej wskazanego odwołania darowizny w dniu 17 kwietnia 2014 roku. Jak bowiem wyżej wskazano ta data jako kończąca

była decydująca dla oceny zasadności roszczenia powódki dochodzonego w niniejszej sprawie w oparciu o twierdzenie o odwołaniu darowizny w w/w dniu.

Należy w związku z tym podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, że sprzeczki, tym bardziej sprowokowane, powstałe, jak w sprawie niniejszej, na tle sposobu wykonywania przez pozwaną przysługującego jej prawa własności nieruchomości nie mogą być podstawą do odwołania darowizny.

Nie sposób uznać, aby fakt założenia monitoringu na terenie nieruchomości pozwanej był przejawem rażącej niewdzięczności. Wersja przedstawiona przez pozwaną, a mianowicie to, że do założenia tego monitoringu doszło po to aby mieć dowody na negatywne zachowanie powodów i prowokowanie przez nich awantur jest wiarygodna. Zauważyć przy tym należy, że powodowie również na swój użytek prowadzą specyficzny monitoring, nagrywając pozwaną i jej męża na swoich telefonach komórkowych. Nie zostało wykazane w toku postępowania przed sądem I instancji, aby pozwana zabraniała utrzymywania kontaktów z rodziną, podobnie nie zostało wykazane, aby pozwana wyłączała ciepłą wodę gdy powodowie chcieli skorzystać z kąpieli. Ograniczenia w tym względzie podyktowane są sytuacją finansową pozwanej i jej męża którzy są nauczycielami i z uwagi na nie regulowanie przez powodów opłat związanych z mieszkaniem (poza opłatami za śmieci) muszą sami ponosić wszelkie koszty. Nie polega również na prawdziwym twierdzeniu powodów o zaniechaniu przez pozwaną przedmiotu darowizny.

Należy w tym miejscu zwrócić także uwagę, co bardzo często podkreśla Sąd Najwyższy, iż dla oceny, czy obdarowany dopuścił się rażącej niewdzięczności, istotne znaczenie ma zachowanie samego darczyńcy (wyroki SN: z 30 września 1997 r., III CKN 170/97, LexisNexis nr 405172; z 11 sierpnia 1998 r., II CKN 218/98, LexisNexis nr 353889; z 8 kwietnia 1999 r., II CKN 301/98, LexisNexis nr 6717414; zob. np. M. Safjan, w: Kodeks..., komentarz do art. 898, nb 2). O

rażącej niewdzięczności nie można mówić, gdy istotną przyczynę (czy nawet źródło) konfliktów występujących między stronami umowy darowizny stanowi zachowanie się darczyńcy (wyroki SN: z 29 października 1999 r.,

I CKN 174/98, LexisNexis nr 6538355; z 5 lipca 2001 r., II CKN 818/2000, LexisNexis nr 381973; por. też wyroki SN: z 29 września 1969 r., I CR 458/69, LexisNexis nr 300869, OSNC 1970, nr 7-8, poz. 137; z 15 czerwca 2010 r., II CSK 68/2010, LexisNexis nr 2941794).

Z taką sytuacją mamy do czynienia w tej sprawie . Powodowie nie przyjęli bowiem do wiadomości, iż z chwilą dokonania darowizny nieruchomości na rzecz córki to ona stała się właścicielem i ma prawo decydować o całej nieruchomości w tym np. zbyć ją. O nastawieniu powodów do wszelkich prób załagodzenia konfliktu świadczy postawa powodów zaprezentowana w trakcie rozprawy apelacyjnej gdzie na sugestie co do ugodowego zakończenia sporu, to powodowie zaprezentowali nieugiętą postawę , nie chcąc nawet rozważyć propozycji córki wyremontowania dla nich budynku przylegającego do nieruchomości pozwanej i zamieszkania w tym budynku , co niewątpliwie zlikwidowałoby konflikt związany ze wspólnym zamieszkiwaniem .

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy trafnie uznał, że zachowaniu pozwanej względem powodów nie można przypisać cech rażącej niewdzięczności. Z przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych wynika, że źródłem konfliktów i awantur między stronami były działania powodów oraz męża pozwanej przejawiających silną potrzebę samodzielnego decydowania o sposobie zarządu nieruchomością nie będącej ich własnością. Uwzględnienie przez Sąd I instancji wskazanych wyżej zobiektywizowanych kryteriów charakteryzujących stosunki między stronami jest wynikiem - wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżących - prawidłowej wykładni art. 898 § 1 k.c.

Z tych przyczyn i na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja podlegała oddaleniu, jako nieuzasadniona,

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z treścią art. 102 k.p.c. Ustanowiona w art. 102 k.p.c. zasada słuszności, jako stanowiąca odstępstwo od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, jest rozwiązaniem szczególnym, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Wymieniony przepis, choć nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi orzekającemu, powinien być zastosowany wówczas, gdy w okolicznościach danej sprawy obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2011 r., II CZ 203/10, LEX nr 738399 oraz z dnia 9 lutego 2011 r., V CZ 98/10, LEX nr738404).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwraca się uwagę, na możliwość skorzystania z dobrodziejstwa art. 102 k.p.c. wówczas, gdy system skomplikowanych norm prawnych lub wysoce skomplikowany stan faktyczny wpływa na subiektywne przekonanie powoda o swej racji, pomimo zachowania należytej staranności przy wyrobieniu oceny zagadnienia oraz własnych szans procesowych (tak: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1974 r. CZ 88/97 i z dnia 7 stycznia 1982 r., II CZ 191/81 oraz wyrok z dnia 1 października 1974 r., II PR 207/74). Sąd Apelacyjny , w ramach przyznanej mu przez ustawę swobody oceny okoliczności uzasadniającej zastosowanie - jako wyjątkowego - przepisu art. 102 k.p.c., dopatrzył się takiej sytuacji w zachowaniu pozwanej tolerującej naganne zachowanie jej męża względem powodów , jak i po stronie powodów w postaci ich trudnej sytuacji majątkowej oraz choroby powódki . Te wszystkie okoliczności w ocenie Sądu przemawiają za uznaniem, że sprawiedliwe jest odstąpienie od obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego - o czym orzeczono zgodnie z powołanym przepisem.

SSO del. Joanna Głogowska	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska
---------------------------	---------------------	----------------------